

értékek fellelése. e) A módszer és a módszeres eljárás gyakorlati kivitele. Az előadás részletezi ezeket a munkálatokat.

A hatodik tétel: *A tanító és falu szelleme, erkölcsi élete*. Mit tehet a tanító a faluja, tanyakörzete szellemi és erkölcsi életének gondozása, továbbfejlesztése terén? A falunak, de különösen a tanyának szörnyű magárahagyottságában a tanító munkája jelent legtöbbet. Kifejti azt a munkát, amit a tanítónak szellemi és erkölcsi téren a falu népének javára végeznie kell.

A Szegedi Tankerület Közleményei címen kiadott ez a 3. kötet is mutatja a nagy összefogó kultúrmunkát, amit a szegedi kir. főigazgató a különféle iskolatípusok egységes irányítása érdekében kifejt. A kötetek annyi gondolatot termelnek, hogy megérdemlik, hogy minél szélesebb körben elterjedjenek.

Szenes Adolf.

Magyar nyelvvédő könyv. Közrebocsátották Pintér Jenő és munkatársai. Budapest, 1938. 16-r., 144 l.

A néhány évvel ezelőtt újra megindult nyelvművelő és nyelvjavító törekvések mind nagyobb arányú mozgalmommá kezdenek kiszélesedni. A napjainkban folyó magyarosító munkát — a régebbi kezdeményezésekkel ellentétben — különösen az jellemzi, hogy nemcsak írók, nyelvészek, tanárok és hasonlók vesznek részt benne, hanem hatása kiterjed a legkülönbözőbb társadalmi rétegek és foglalkozási ágak képviselőire is. Eppen a nagy érdeklődésre való tekintettel régóta híját éreztük olyan gyakorlati kézikönyvnek, amely a sok aprólékos magyarázat helyett csupán a legfőbb tudnivalókat foglalja magában, s így könnyen, gyorsan, de azért megbízhatóan tájékoztat a nyelvhelyesség kérdéseiben. Ezt a célt tartották szem előtt Pintér Jenő és tanár-munkatársai akkor, midőn közrebocsátották a fentjelzett művecskét. „Ez a könyv az élet számára készült” — hangsúlyozza mindjárt a bevezetés első mondata —, „az iskolák, hivatalok, tudomány, irodalom, napisajtó és a művelt közönség használatára.”

A mű világos szerkezete már magában is nagyon elősegíti a gyors és biztos tájékozódást. Az első rész a helyes stílusról szól, a magyaros fogalmazás főkövetelményeiről. Ilyenek: lehetőleg egyszerűbb mondat szerkezetekkel éljünk, kerüljük a túlságosan hosszú, bővítményekkel agyonzsúfolt mondatokat. Vessünk gátat a vonatkozó névmás mindjobban elburjánzó használatának. Figyeljünk az igeragozás változatosságára, a kötőszók helyes alkalmazására. Óvakodjunk a *van* és a *volt* gyakori ismételtetésétől, idegenszerű, hibás kifejezések, fölösleges idegen szavak használatától. Stílusunk természetes, szabatos és választékos legyen. Mindezeket az útbaigazításokat bőséges szemléltető példák kísérik, a helyes kifejezőmód világos feltüntetésével.

A második szakasz a leggyakoribb nyelvtani botlásokat veszi számba s javítja helyesre az illeszkedés, a mondatrészek használata, a szórend, a helyesírás, a kiejtés stb. tárgyában. Igen érdekes a harmadik fejezet. A helytelen, idegenszerű kifejezéseknek üzen hadat: ábécé-rendben sorját keríti a feltűnőbb magyartalanságoknak és ízes, jó magyarságú szólásokat ajánl helyükbe. E sza-

kasz igen gyümölcsöző hatásúnak ígérkezik; beosztása is olyan, hogy a felmerülő kérdésekre könnyűszerrel megtalálhatjuk a feleletet. A negyedik rész végül a nélkülözhető idegen szavak magyar megfelelőit mutatja be. Több mint kétezer szót ölel fel, de teljességre természetesen nem törekedhetett. E fejezetnek érdekessége az, hogy a szavak kiválogatása az iskola, az otthon, a hírlap-irodalom stb. terén végzett számszerű adatgyűjtésen alapult.

E rövid tartalmi foglalat is mutatja, hogy a nyelvvédő könyv korlátozott terjedelme ellenére is lehető sokoldalúan igyekszik tájékoztatni olvasóját a nyelvhelyesség és a magyarosság kérdéseiben. A fontosat emeli ki, s ezzel mind a művelt közönségnek, mind az író-embereknek könnyen kezelhető, becses útmutatót ad kezükbe. Különösen jó hatást várhatunk iskolai használatától. A helyes magyar beszéd és fogalmazás tanítása egyik legfőbb feladata középfokú oktatásunknak; ebben a munkában hiánypótló, hasznos segítőtársa lesz e most megjelent könyvecske. h.

Dr. J. M. Bächtold: Die Stilshulung als Weg zum mündlichen und schriftlichen Ausdruck. (Schriftenreihe zur Unterrichtsforschung und Unterrichtsgestaltung. Heft 2.) Zürich, 1937. Verlag des Pestalozzianums. 13 l.

Kicsiny, de érdemes tanulmányt olvasunk Bächtold svájci tanár tollából, melyben igen fontos, sokat vitatott s gyakorlatilag nehéz kérdéstről szól: hogyan lehet legbiztosabban elérni a kifejezőképesség megfelelő fokát szóban és írásban? Alapjában véve tehát a fogalmazástanítás nehéz problémája áll előttünk a szerző fejtegetései során.

Bächtold felfogása szerint arra a kérdésre, lehet-e az iskolában stílus-készségre nevelni, tagadólag kellene válaszolni, ha azt gondolnók, hogy az írásbeli kifejezés készsége a *költői* nyelv utánzását jelenti. Az iskolában kisebb és szerényebb célról van szó. *Céltudatos* nyelvhasználatra kell megtanítani a tanulót, vagyis arra, hogy világosan és szabatosan, szóval teljesen megbízhatóan tudja kifejezni magát. A frázisok, a szólásmódok meggondolás nélküli használatát kell leküzdenünk. A tanuló a saját egyéni módján fejezze ki magát s minden szóban az értelmes, tiszteletreméltó valóságot adja. Más szóval: a stílusképzésnek végcélja, hogy a tanuló megtanulja gondolatait jól kifejezni és azért, amit leír, a legteljesebb felelősséget vállalni. Így a stílusképzés egyúttal jellemképzéssé válik.

A stílus különben is, Wackernagel szerint, csak három tényező: a tárgy, az író és az olvasó összhangjából alakul ki, mondja szerző. S ebben foglaltatik benn az a követelmény, hogy egyedül csak a stílus *gyakorlása* vezethet el a fogalmazás készségéhez. Ez más szóval azt jelenti, hogy az iskolai fogalmazványnak csak az lehet a célja, hogy a stílus gyakorlását szolgálja. A tanulót nevelni kell arra, hogy az adott tényeket tárgyszerűen kifejezni, mintegy ábrázolni tudja.

Mindezeknek megállapítása után tér rá könyvecskénk szerzője arra, hogy mit kell a stílus gyakorlatán érteni. Fejtegetéseiben negatív úton jár el. Megmondja, milyen ne legyen a stílus gyakorlása. Itt kapjuk kritikáját a